МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ЗДВН
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ЛЦДН у м. КОНОТОП
(місто знаходження НКП)

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.
_____В.М.Боронос
«____»_____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

НА ТЕМУ:

Система пенсійного страхування в Україні: державні перспективи розвитку

Освітній рівень «Бакалавр»
Спеціальність «Фінанси, банківська права та страхування»

Керівник роботи: _____ О. В. Циганенко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Студент: _____ Ю.О. Швирьова
(підпис) (ініціали, прізвище)

Група: Фз-71к

Суми
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, проф.
_____В.М.Боронос
"____"_____ 20____р.

ЗАВДАННЯ
до кваліфікаційної роботи бакалавра

Студент(-ка) групи Фз-71к інституту (центру) ЦЗДФН
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Швирьова Юлія Олександрівна

Тема роботи: Система пенсійного страхування в Україні: державні перспективи розвитку

Затверджено наказом по СумДУ №_____ від "_____" _____ 20____р.
Термін здачі студентом завершеної роботи "_____" _____ 20____р..

Вихідні дані до роботи: нормативні і законодавчі акти, матеріали державної статистичної звітності, відомчі постанови, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань, що підлягають розробці): _____

- розглянути теоретичні основи формування пенсійного страхування в Україні;
- дослідити правове регулювання пенсійної підтримки;
- визначити етапи запровадження пенсійної реформи.
- дослідити сучасне пенсійне страхування в Україні;
- проаналізувати показники, які використовуються для оцінки аналізу бюджету Пенсійного фонду, аналізу джерел формування Пенсійного фонду України у Сумській області, аналізу пенсійних платежів в Україні.
- запропонувати напрями покращення роботи системи пенсійного страхування та порекомендувати заходи щодо удосконалення недержавного пенсійного страхування.

Дата видачі завдання: "____" _____ 20_____ р.

Керівник кваліфікаційної роботи бакалавра: к.е.н., Циганенко О.В. _____

(вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Завдання прийнято до виконання "_____" _____ 20 ____ р. _____
(підпис студента)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота бакалавра: 46 с., 5 рис., 5 табл., 1 додаток, 24 джерел.

Мета роботи – дослідження основ і економічної сутності аналізу пенсійної системи України.

Об'єкт дослідження– система пенсійного страхування в Україні.

Предмет дослідження – відносини, які виникають у процесі функціонування пенсійної системи.

Методи дослідження - індукція, узагальнення та порівняння; систематизація, методи статистичного аналізу та графічний метод результатів досліджень.

Структура роботи. В першому розділі роботи розглянуто теоретичні основи формування пенсійного страхування в Україні; досліджено правове регулювання пенсійної підтримки; визначені етапи запровадження пенсійної реформи.

В другому розділі досліджено сучасне пенсійне страхування в Україні та проаналізовано показники, які використовуються для оцінки аналізу бюджету Пенсійного фонду, аналізу джерел формування Пенсійного фонду України у Сумській області, аналізу пенсійних платежів в Україні.

В третьому розділі запропоновані напрями покращення роботи системи пенсійного страхування та запропоновано удосконалення недержавного пенсійного страхування.

ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ, ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ, ПЕНСІЯ, НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ.

ЗМІСТ

ВСТУП……5
1.ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇН……...8
1.1.Теоретичні та нормативні аспекти формування пенсійного страхування……..8
1.2. Правове регулювання пенсійної підтримки……....11
1.3. Етапи запровадження пенсійної реформи……13
2.ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ……16
2.1. Аналіз бюджету Пенсійного фонду……16
2.2.Аналіз джерел формування Пенсійного фонду України у Сумській області……22
2.3. Аналіз пенсійних платежів в Україні……....26
3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ……29
3.1. Напрями страхування статусу для покращення системи пенсійного страхування……29
3.2. Недержавне пенсійне страхування - шлях до розробки пенсійної безпеки……32
ВИСНОВКИ……...37
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ..……...40
ДОДАТОК А ……44

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Пенсійне страхування є важливою складовою державної політики, тому необхідність продовження реформи української пенсійної системи, оскільки стара пенсійна система не відповідає потребі населення, а бажання покращення продуктивної роботи людини та якість життя є одним із напрямків зростання соціального статусу та соціального прогресу.

Однією з найважливіших державних заходів у сфері соціальної політики є законодавче регулювання та організація пенсій громадян. З переходом української економіки від адміністративної системи командування на ринкові відносини, стара державна пенсійна система перестала виконувати свою основну функцію - надавати гідне життя постраждалих (інвалідів) громадян. Звичайно, основною причиною незадовільного пенсійного забезпечення на поточному етапі є економічна криза нинішнього пенсійного фонду, низький дохід національних та місцевих бюджетів, але найголовнішим є демографічний фактор. Громадяни користуються правом на соціальний захист, включаючи право на соціальний захист у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття через неконтрольовані обставини, старості та інших умов, передбачених законодавством. Право соціального захисту гарантує обов'язкове державне соціальне страхування за рахунок внесків громадян, підприємств, установ, організації, бюджетні та інші джерела соціального забезпечення; створення державних, муніципальних приватних установ для догляду за інвалідами.

Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, повинні забезпечити рівень життя не нижче прожиткового мінімуму.

У пенсійній системі законодавчі та адміністративні органи займають перше місце. Тому вони відіграють Однією з основних форм соціального

захисту на основі методу страхування, є внесення в особливі страхові фонди обов'язкових виплат від суб'єктів господарювання.

Закон України " Про пенсійне забезпечення " у 1991 році український Пенсійний фонд створений як незалежна фінансова установа.

Сьогодні Пенсійний фонд України є найбільш розгалуженою професійною структурою, яка виконує заходи для забезпечення пенсій громадян України, найпотужніший заклад держави, який накопичує та поширює необхідні кошти, структура з потенційним персоналом, яка розвивається.

Оскільки пенсійне страхування є важливою частиною соціальної політики країни, яка спрямована на задоволення потреб людей, зміцнення їх благополуччя, забезпечення соціальної справедливості, стабільності та гармонії в суспільстві, закликає своєчасне оновлення цього законодавчого регулювання відповідно змінами, які постійно відбуваються в суспільстві.

Сьогоднішній статус пенсійної системи можна вважати кризовим: пенсія не захищає від бідності; тінізація доходу; система соціально стала несправедлива; пенсійний фонд України продовжує отримувати значні субсидії з бюджету. Для реструктуризації вітчизняної пенсійної системи необхідно реформувати систему солідарності.

Мета роботи – дослідження основ і економічної сутності аналізу пенсійної системи України.

Завдання дослідження, які поставлені та вирішені для досягнення мети роботи:

- розглянути теоретичні основи формування пенсійного страхування в Україні;
- дослідити правове регулювання пенсійної підтримки;
- визначити етапи запровадження пенсійної реформи.
- дослідити сучасне пенсійне страхування в Україні;

- проаналізувати показники, які використовуються для оцінки аналізу бюджету Пенсійного фонду, аналізу джерел формування Пенсійного фонду України у Сумській області, аналізу пенсійних платежів в Україні.

- запропонувати напрями покращення роботи системи пенсійного страхування та порекомендувати заходи щодо удосконалення недержавного пенсійного страхування.

Об'єкт дослідження– система пенсійного страхування в Україні.

Предмет дослідження – відносини, які виникають у процесі функціонування пенсійної системи.

Методи дослідження, які використовувалися для досягнення наступних загальних досліджень: індукція, узагальнення та порівняння; систематизація, методи статистичного аналізу та графічний метод результатів досліджень.

Структура роботи. Основна частина роботи складається з трьох розділів. В першому розділі роботи розглянуто теоретичні основи формування пенсійного страхування в Україні; досліджено правове регулювання пенсійної підтримки; визначені етапи запровадження пенсійної реформи.

В другому розділі досліджено сучасне пенсійне страхування в Україні та проаналізовано показники, які використовуються для оцінки аналізу бюджету Пенсійного фонду, аналізу джерел формування Пенсійного фонду України у Сумській області, аналізу пенсійних платежів в Україні.

В третьому розділі запропоновані напрями покращення роботи системи пенсійного страхування та запропоновано удосконалення недержавного пенсійного страхування.

Фактологічну основу роботи складають матеріали періодичних видань, матеріали фінансової звітності виконання бюджету України («Звітність про виконання бюджету» за 2020 рік).

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

1.1.Теоретичні та нормативні аспекти формування пенсійного страхування

Сучасна багаторівнева пенсійна система, запроваджена в Україні для забезпечення населення після завершення активної робочої діяльності. Ця система базується на трьох незалежних рівнях. Два з них є обов'язковими, і один добровільний.

За законодавством України №1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», система пенсійного забезпечення складається з 3 рівнів, які наведені в таблиці 1.1:

Таблиця 1.1

Рівні пенсійного забезпечення

Рівні	Характеристика
1	2
Перший рівень	активна система солідарності, через яку виплачуються основні пенсії (посилаючись на пенсійний фонд, який працює на принципі миттєвих платежів). Пенсії виплачують пенсіонерам за рахунок внесків, що сплачуються сьогодні працівниками. Пенсійний фонд робить персоналізовану звітність про внески, накопичує внески на окремих рахунках та призначає і виплачує пенсії. Окремі відрахування працівників не впливають на майбутній розмір пенсії.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Другий рівень	накопичувальний, базується на принципах кумулятивних коштів для людей, застрахованих у фонді накопичення та здійснення витрат на фінансування платежів за страхування довічних пенсій та договорів про оплату за термінами та відповідно до процедур, передбачених законом. Другий рівень працює на основі обов'язкового накопичення пенсії, включену в спеціальну базу даних Пенсійного фонду України на накопичувальних рахунках. Після досягнення пенсійного віку людина може використовувати збережені кошти разом із відсотком, щоб підтримувати себе у похилому віці
Третій рівень	Недержавна пенсійна система, заснована на принципі добровільної участі громадян, роботодавців та їх об’єднань у пенсійних накопиченнях, дає можливість громадянам отримувати державні пенсійні виплати громадянам відповідно до положень та методів недержавного законодавства. Таким страхуванням можуть займатися такі страхові компанії, приватні пенсійні фонди, банки, страхові компанії та інші фінансові установи. Розвиток системи приватного пенсійного фонду також приносить користь країні та населенню. Очевидно, що крім вирішення основних соціальних завдань, таких як забезпечення більшої кількості громадян, приватні пенсійні фонди також зможуть регулярно інвестувати в національну економіку.

Створення третього та другого рівнів пенсійної системи вимагає надійного збереження та захисту пенсійних активів та ефективного управління.

В Україні є перший і другий рівні системи забезпечення пенсії для підтримки обов'язкового пенсійного страхування. Другий та третій рівень пенсійної системи в Україні становить система накопичення.

Проблема пенсійного забезпечення України відображається у роботах багатьох науковців. Так Кир’язова Т.О. підкреслює, що недоліком пенсійної

системи є те, що процедури розподілу та переведення пенсій є складними та непрозорими. Найважливіші питання забезпечення пенсій громадян: - демографічний статус країни; - соціальна несправедливість, у тому числі п ідтримка старшого покоління за рахунок молоді; -несправедливі пенсії для різних категорій людей;-рік виходу на пенсію. Усі ці причини призвели до руйнування системи пенсійного страхування. [14]

Мохова Ю.Л., Писаренко Н.О. звертають увагу, що пенсійна система в Україні на даному етапі розвитку характеризується відсутністю соціальної справедливості, пенсійної культури, надійних та ефективних фінансових механізмів, і вона не в змозі забезпечити своїх громадян необхідними [15]

Тулай О.І підкреслює, що ефективна діяльність Українського пенсійного фонду є важливою умовою сталого розвитку людства, і визначено фактори, що впливають на процес його вдосконалення. Перш за все, це зменшення кількості населення, яке здійснюється в контексті збільшення кількості пенсіонерів. По-друге, це вікова структура населення. Третій - рівень заробітної плати. Серйозним аспектом цієї проблеми є тінізація доходів громадян та передача особистої відповідальності за власний добробут державі. [16]

Самошкіна І.Д. доводить, що в процесі переходу до ринкових відносин проблема пошуку найкращого способу забезпечення пенсій стала однією з найактуальніших проблем.[17]

Дійсно, пенсійна система України має недоліки над якими потрібно працювати. Уряди різних країн регулярно переглядають, доповнюють та модернізують пенсійні системи на основі економічних умов країни. Крім того, надання недержавних пенсій відіграє важливу роль у пенсійній системі.

1.2 Правове регулювання пенсійної підтримки

Надання пенсій є основною гарантією матеріальної підтримки громадян з обмеженими можливостями. Для людей похилого віку насправді пенсія стає джерелом їх існування. Згідно з Конституцією України (стаття 46), рівень життя, який надає пенсію, не повинен бути менше, ніж прожитковий мінімум, встановлений законом. Система законодавства про пенсійну схему з нормативними актами, що підтверджують відповідні державні установи, і які є національними, мають матеріальний або процедурний характер та спрямовані на регулювання як обов'язкового стану, так і добровільного недержавного пенсійного забезпечення.

Основний регулюючий закон, який захищає конституційні права та свободи громадян в Україні є Конституція.

Пенсійна система як компонент соціального забезпечення повинна діяти відповідно до законодавства, згідно з яким, за допомогою правових, фінансових та економічних механізмів, координуються інтереси та навички всіх учасників. У цьому контексті роль державної пенсійної схеми, зокрема її правового регулювання є головною. Саме держава визначає принципи будівництва, структури, механізмів роботи страхової пенсійної системи, права та обов'язки учасників, гарантують їх дотримання. Визначення соціально-економічних параметрів системи пенсійного страхування є розмір страхових премій та пенсійних платежів, право їх отримати. Тому пенсійне страхування є важливою частиною соціальної політики держави, спрямованої на задоволення потреб людей шляхом підвищення їх благополуччя, забезпечуючи соціальну справедливість, стабільність та гармонію в суспільстві.

Відповідно до статті 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, який передбачає право надати його у випадку повної, часткової або тимчасової інвалідності, втрати працездатності, безробіття від незалежних обставин, а також згідно досягнення похилого віку. Це право

гарантує загальнообов'язкове пенсійне страхування через величезні страхові компанії, бізнес, створений цією організацією, і бюджет соцстрахування.

Обов'язковий акт українського законодавства, що регулює обов'язкову пенсію є Закон «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» з 9 липня 2003 року, 1058-IV. Закон становить 15 розділів і 113 частин, у 113 частинах, всі питання, пов'язані з забезпеченням пенсійного страхування, їх права та обов'язки, порядок здійснення страхових премій, пенсійні виплати, механізм управління.

За допомогою пенсійних законів визначаються : види пенсійного забезпечення; умови участі у пенсійній системі або її рівні; пенсійний вік для чоловіків, так і для жінок; ресурси фондів фінансування, які направлені на пенсї; умови, норми та порядок надання пенсій.

Закон "Про обов'язкове державне пенсійне страхування" з 9 липня 2003 року №1058-IV передбачає застосування стандарту колишнього СРСР у разі їх міграції з території однієї держави в іншу, а також дають гарантію поваги до прав громадянина в СРСР щодо його трудового стажу за територіальним принципом. Такі угоди були укладені з Російською Федерацією, Білоруссю, Казахстаном, Киргизстаном, Таджикистаном, Туркменістаном, Узбекистаном, Молдавією, Грузією, Азербайджаном, Монголією, Угорщиною та Румунією; контракти, засновані на пропорційному принципі, прийняті в цій державі: Чехія, Словаччина, Латвія, Литва, Естонія, Португалія та Польща.

Ці правові акти та інші нормативно-правові акти публікуються на підставі та дотримуватися відповідних положень, які можуть включати прямі посилання на необхідність підпорядкованих дій або встановлення органів та їх посадових осіб щодо виконання робіт правового регулювання.

Тому, вивчаючи ряд правових актів, можна сказати, що надання пенсій деяких категорій громадян підлягало різним законам України. Дослідники, журналісти, цивільні чиновники, судді, багато інших категорій працівників мають свої власні пенсії. Тому існують пенсійні статті у кожному секторі.

В Україні існують пільги щодо виходу на пенсію для таких категорій людей як членів парламенту, посадових осіб, представників структур, прокурорів, суддів, державних журналістів та муніципальних ЗМІ тощо.

Однак у 2017 році 11 жовтня вступив в дію закон "Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо підвищення пенсій" № 2,148-VIII, що забезпечує повну зміну пенсійних принципів, а саме: від 1.10.2017 пенсіонери, судді, прокурори, журналісти, місцеве самоврядування, вчені, дипломатичні служби виконується згідно Закону " Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування ". [9]

Це означає унікальний підхід до призначення професійних пенсій до різних категорій громадян.

1.3 Етапи запровадження пенсійної реформи

Пенсійна система України має певний етап розвитку, який тісно пов'язаний із сучасною реформою державного управління пенсійною системою України.

Формування ринкових відносин в Україні передбачає розробку нових підходів до концепції пенсії громадян в Україні. Як свідчення фактичної кризи пенсійної системи є різке зниження стандартів пенсіонерів. Виплата українських пенсій витрачає 13% ВВП, і в той же час кількість пенсій не забезпечує мінімальну життєздатість.

Розробка пенсійної системи України – це набір інклюзивних, багатоступеневих та важливих послідовних перетворень, присвячених правовій, економічній та організаційній реформі основних інституційних основ пенсійної системи. Основними цілями реформи є:

-забезпечити створення справедливої пенсійної системи;

-створити можливість для людей накопичувати найбільшу пенсію за рахунок власних доходів;

-стабілізувати пенсійну систему та гарантувати довгострокову виплату пенсії;

-стабілізувати фінансовий стан національного бюджету;

-усунути розрив надмірних пенсійних фондів від солідарності.

Основна ідея реформи зацікавити людину подумати про розмір пенсії, який отримає в майбутньому. Буде запроваджено систему зберігання пенсійних розрахунків, щоб забезпечити гідний рівень життя пенсіонерам.

Соціальна справедливість - це критерій, заснований на відносинах людської діяльності та його позицій у суспільстві.

В Україні є чотири кроки для реформування пенсійної системи з оголошення незалежності України.

Перший етап (1991-2003рр.). Основним впровадженням було те, що державне управління у пенсійному секторі було спрямовано на розширення існуючого та запровадження нових привілеїв, зокрема: спеціальні гостьові будинки плануються для більш сприятливих умов для державних службовців, працівників місцевого самоврядування, депутатів та їх помічників,. педагогів журналістів, суддів, тощо.

Другий етап (2004 – вересень 2011 р.) На цьому етапі основні нововведення пенсійних положень солідарності були такими: перехід від надання пенсій до системи пенсійного страхування; нова залежність механізму тривалості пенсійного розміру досвідом страхування та розміру прибутку; введення пенсій на основі персоналізованої системи бухгалтерського обліку.

Для того щоб стабільно функціонувала пенсійна система необхідно забезпечити соціальну справедливість у пенсійній системі солідарності.

Другий етап пенсійної реформи має на меті розвиток трирівневої пенсійної системи, але вона не впроваджена.

Третій етап (жовтень 2011–2014 рр.). Восени 2011 року українське право набрало чинності "Про заходи щодо юридичного забезпечення законодавства пенсійної системи". Мета цього Закону полягала в тому, щоб створити умови

для подальшого вдосконалення системи Пенсійного забезпечення та повну реалізацію багаторівневої пенсійної системи в Україні.

Четвертий етап (2015 - до сих пір). Новими введеннями є те, що в межах пенсійної системи значну кількість заходів було направлено на обмеження можливостей дострокового виходу на пенсію:

- скасовано ранні пенсії для безробітних, зареєстрованих в державній службі зайнятості, яким з моменту випуску до виходу на пенсію залишилося не більше 1,5 років;

- скорочено список професій, посад, зайнятості, що дає пільгові умови відповідно до постанови Кабінету Міністрів України.

З 1 квітня 2020 року віком виходу на пенсію жінок в Україні був підвищений з 59 до 59 і 6 місяців та 1 квітня 2021 р. - вік виходу на пенсію жінок та чоловіків у країні порівнюється і складе 60 років.

Необхідно сформулювати стратегію розвитку моделі державного управління українською пенсійною системою, яка визначає інституційну структуру державного управління пенсійної системи, яка описує цілі, функції, оцінку, аналіз та контроль пенсійного забезпечення в Україні.

2 ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1 Аналіз бюджету Пенсійного фонду

Процес підготовки бюджету Пенсійного фонду України затверджений рішенням правління Пенсійного фонду, 31.8.2009 «Про затвердження Порядку розроблення, затвердження та виконання бюджету Пенсійного фонду України».. Бюджет встановлюється протягом бюджетного періоду, календарний рік, починаючи з 1 січня, щорічно та закінчується 31 грудня того ж року.

Всі доходи ПФУ мають цільову мету і спрямовані лише на функціонування пенсійної системи для фінансування пенсій або інших податків.

Основні завдання ПФУ включають управління системою солідарності загальнообов’язкового національного пенсійного страхування; збір, накопичення та облік внесків; призначення пенсій; забезпечення своєчасного та повного фінансування та пенсійних виплат, ритуальної допомоги, інших соціальних виплат, які відповідно до закону здійснюється за рахунок Пенсійного фонду України.

Характеристика діяльності ПФУ наведена у таблиці 2.1. Дані, перераховані в таблиці, вказують на позитивну динаміку загального зростання доходів Пенсійного фонду України у 2016-2020 роках.

Таблиця 2.1- **Показники виконання бюджету пенсійного фонду України за 2016-2020 роки**

Показник	**Рік**					**Абсолютне відхилення (+/-)**				
	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2017/ 2016**	**2018/ 2017**	**2019/ 2018**	**2020/ 2019**	**2020 / 2016**
Залишок коштів на початок року	840600,0	840600,0	1772540,9	98612,8	168748,4	0	+931940,9	-1673928,1	+70135,6	-79,93
Доходи, всього	109967928,4	296281709,4	206921338,8	439003437,1	489835415,4	+186313781	-89360370,2	+232082098	+50831978,3	+345,43
0У т.ч. власні надходження	110808528,4	161981083,1	208693879,7	245798622,7	300461141,3	+51172554,7	+46712796,6	+37104743	+54662518,6	+171,15
У т.ч.кошти Фонду загальнообов’язкового державного соціального страхування на випадок безробіття	10448,6	13,4	50,30	6853897,6	8279464,0	-10435,2	36,9	+685384 7,3	+1425566,4	+79139,94
У т.ч. кошти Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань	218,5	19,4	20,0	20,7	210,3	-199,1	+0,6	+0,7	+189,6	-3,75
У т.ч. позичка на покриття касових розривів	-2350317,0	3906346 79,2	4755481 82,9	1148363,6	1402870 1,3	+392984996	+84913503,7	-474399819	+12880337,7	-696,89

Видатки, всього	254066003,6	295430309,9	358685014,1	438603838,0	489610586,5	+41364306,3	+63254704,2	+79918823,9	+51006748,5	+92,71
У т.ч. за рахунок власних надходжень	199564846,2	4,8	245893568,9	253895469,5	338849555,1	-199564841	+245893564	+8001900,6	+84945085,6	+69,79
У т.ч. за рахунок коштів державного бюджету	54489308,8	67139483,5	104454672,2	-	142481576,4	+12650174,7	+37315188,7	-104454672,2	+142481576,4	+161,49

Продовження таблиці 2.1.

Показники	2016	2017	2018	2019	2020	2017/2016	2018/2017	2019/2020	2020/2019	2020/2016
У т.ч. за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соц. Страх. на випадок безробіття	10448,6	15550,7	-	-	8279464,0	+5102,1	-15550,7	-	+8279464,0	+79139,94
Залишок коштів на кінець року	840600,0	851399,5	998557,0	399599,1	224828,9	+10799,5	+147157,5	-598957,9	-174770,2	-73,25

Джерело: складено за даними щорічних звітів ПФУ.

За показниками виконання бюджету Пенсійного фонду, які наведені у табл.2.1, залишок коштів на початок року 2020 року у порівнянні з 2016 зменшився на -79,93% . Доходи у 2020 році збільшились на 345,43% у порівнянні з 2016 роком, що є позитивним явищем. Якщо порівнювати видатки, то в порівнянні 2020 року з 2016 вони збільшились на 92,71% Залишок коштів на кінець року у порівнянні 2020 з 2016 роком зменшився на -93,25%, що є негативним явищем.

Бюджет ПФУ за 2020 року був затверджений урядовою постановою міністрів 16.2020 р. № 14. таблиці 2.1, 2.2 (Додаток А) Розглянемо виконання бюджету ПФУ на 2020 рік.

Аналіз виконання бюджету ПФУ за 2020 рік наведено на рис 2.1.

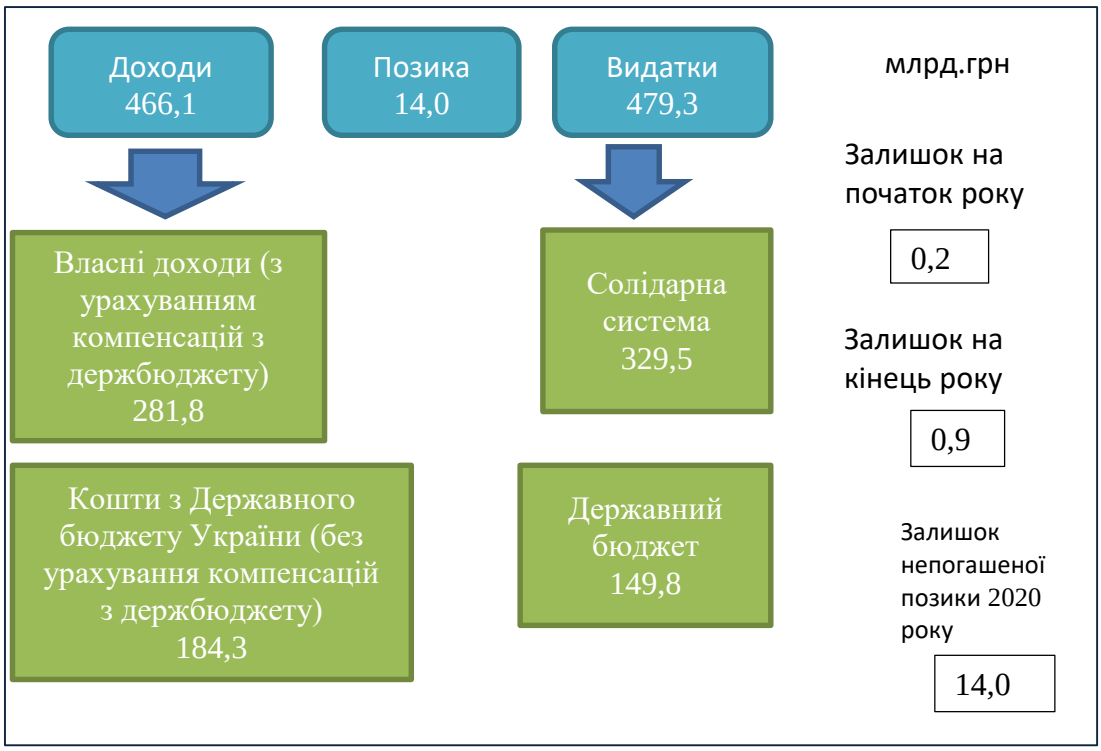

Рис. 2.1.- Стан виконання бюджету ПФУ за 2020 рік

Джерело: офіційний вебпортал ПФУ.

У 2020 році пенсійні платежі склали 466,9 млрд. дол. США. Пенсіонери з іноземних держав, що проживають в Україні, виплата пенсій, становить 149,8 млн. гривень. Відповідно до міжнародних зобов'язань, своєчасну виплату пенсій громадянам України, що живе за кордоном, складає 154,6 тис. доларів США та 3160. 9 тисяч євро.

В 2020 року фактичні загальні витрати на пенсії сягнуть 439,3 млрд.грн., або 43,4 млрд.грн., або на 10,0% більше порівняно з 2019 роком.

На пенсійні виплати спрямовано 466,9 млрд грн, на погашення позики 2019 року – 1,1 млрд грн, видатки на виплату одноразової допомоги в розмірі 8000 грн – 3,6 млрд гривень. Інші видатки – 11,3 млрд грн, із них – 2,4 млрд грн – оплата послуг з виплати та доставки пенсійних виплат (0,5% загальних видатків), 5,3 млрд грн – адміністративні видатки (1,1%) (див. рис. 2.2. та таблиця 2.2.)

У 2020 році надходженням власних коштів забезпечувались видатки, які фінансувались за рахунок власних коштів на 85,5%, що на 5,7% більше у порівнянні з 2019 роком.

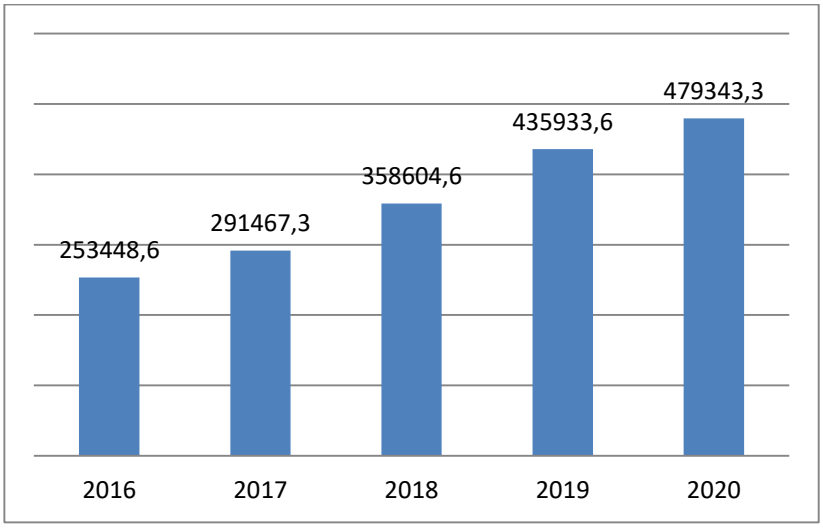

Рис. 2.2. Пенсійні виплати за 2016-2020 роки

Джерело: офіційний вебпортал ПФУ.

Таблиця.2.2

Структура видатків Пенсійного фонду України у 2020 році, млрд грн.

Показник	Значення
Видатки на пенсійні виплати	97,4%
Адміністративні витрати, пов’язані із виконанням функцій, покладених на органи Пенсійного фонду України	1,1%
Видатки на виплату одноразової допомоги(8000 грн) з коштів фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19	0,8%
Оплата послуг з виплати та доставки пенсійних виплат	0,5%
Погашення позик, наданих з єдиного казначейського рахунка у 2019році	0,2%

Джерело: на офіційному вебпорталі ПФУ.

У 2020 році адміністративні витрати, пов'язані з виконанням функцій, доручених українським органам влади, становлять 587,7 млн. грн., що становить 1% загального річного доходу українського Пенсійного фонду та 100,0% запланованих видатків. Порівняно з 2019 роком адміністративні

витрати на управління були зменшені на 521,1 млн.грн. (10%). У структурі адміністративних витрат частка зарплати становила 4454,7 млн. дол.. США (84,3%). 526,8 млн. грн. (9,9%), комунальні послуги - 9393,7 млн.грн (1,8%) та інші поточні витрати (податкові платежі, обов'язкові платежі) використовуються для придбання товарів та послуг. 8 млн. грн (0,4%) та капітальні витрати (включаючи придбання комп'ютерного обладнання) -191,7 млн. грн. (3,6%). (Таблиця 2.3.).

Таблиця. 2.3

Структура адміністративних витрат Пенсійного фонду України за 2020 рік, млн. грн.

Показники	Значення	
Оплата праці	3 672,8	69,5%
Нарахування на заробітну плату	781,9	14,8%
Придбання товарів, робіт і послуг(окрім комунальних)	526,8	9,9%
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	93,7	1,8%
Капітальні видатки(ремонти та оновлення техніки, обладнання)	191,7	3,6%
Інші поточні видатки(податки, збори, обов'язкові платежі, судовий збір)	20,8	0,4%

Джерело: звіт виконання бюджету ПФУ за 2020 рік на офіційному вебпорталі ПФУ.

Порівняно з 2019 роком загальний дохід зріс на 31,2 млрд. грн. або на 7,2%. У структурі доходів 281,8 млрд. грн. (60,5%) - власні, 180,7 млрд. грн. (38,8%) - кошти Державного бюджету, 3,6 млрд. грн. (0,7%) – кошти з державного фонду на боротьбу з коронавірусом SARS-CoV-2, та наслідки надання одноразової фінансової допомоги застрахованим особам, які можуть втратити дохід внаслідок посиленн обмежувальних заходів. (рис.2.3.)

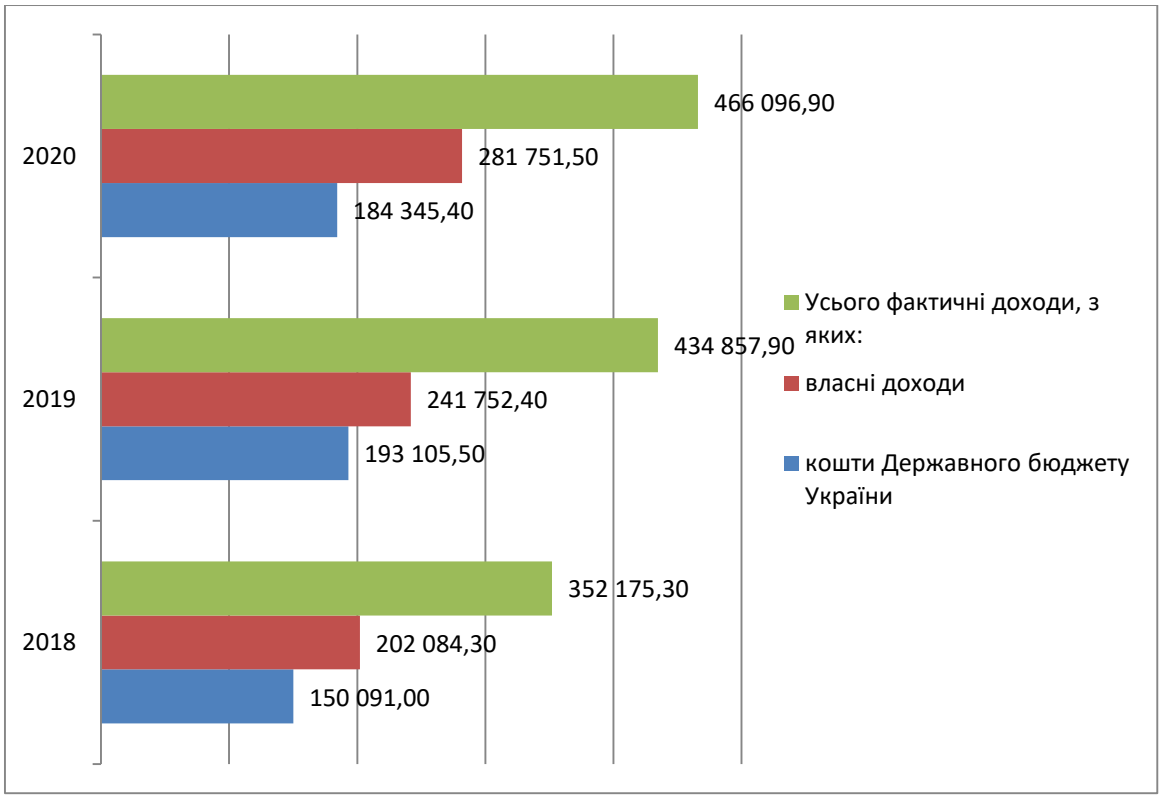

Рис. 2.3. - Динаміка доходів Пенсійного фонду України за 2018 – 2020 роки, млн грн

Джерело: на офіційному вебпорталі ПФУ

2.2. Аналіз джерел формування коштів Пенсійного фонду України у Сумській області

Одним з учасників впровадження державної політики у пенсійному забезпеченні є Пенсійний фонд.

Пенсійний фонд є установою, який здійснює керівництво та управління системою солідарності, буде здійснювати збір, накопичення та облік страхових премій, виділяє пенсії та готує документи для їх оплати, забезпечуючи своєчасне та повне фінансування, платіжну пенсію, надання допомоги, контроль за цільовим пенсійним фондом використання коштів, вирішення питань, пов'язаних з управлінням пенсійними активами, здійснюють адміністративне управління акумуляційним фондом та іншими функціями, передбаченими цим Законом, та статутним фондом.

Український пенсійний фонд здійснює свою діяльність у кількох напрямках: планування, прогнозування та методологія бюджетного впровадження, аналіз реалізації бюджету, формування ефективної та статистичної доповіді, складання консолідованого звіту про здійснення бюджету, їх планування на утримання своїх органів.

Сумський регіональний центр джерел ресурсів показує тенденцію до річного зростання загального доходу протягом багатьох років.

Результат полягає в тому, що значна частина головного управління пенсійного адміністрування у Сумській області базується на витратах державних коштів - бюджетної ситуації, і цей факт можна оцінити лише негативно. Відомо, що головним керівництвом Державного бюджету України у соціальній сфері є забезпечення соціального житла пенсіонерів, малозабезпечених батьків до інших надзвичайних заходів.

Недостатньо бюджетних коштів для впровадження нових технологій у виробництві, особливо в агропромисловому комплексі, гірничодобувній промисловості, для підтримки розвитку малих та середніх підприємств, але можуть створювати нові робочі місця, збільшити обсяг працівників. Це буде служити головним чинником зростання Фонду.

Джерела підготовки коштів пенсійного фонду такі :

- продукт виплати одного внеску до загальнообов'язкового соціального забезпечення, спрямованого на обов'язкове пенсійне страхування, у сумі, встановлених законом, за винятком частини пенсійних страхових премій;

-інвестиційний дохід, отриманий від надання інвестиційних резервів, щоб компенсувати дефіцит бюджету в майбутні періоди;

- за обставин, передбачених цим законом, кошти з державного бюджету та цільових фондів перераховуються до пенсійних фондів;

-кошти, що виплачуються філіями пенсійних фондів за надання послуг з управління ощадними фондами та послуги недержавного пенсійного фонду

- суб'єктами на другому рівні пенсійної системи.

Динаміка й структура надходжень до бюджету головного управління Пенсійного фонду України у Сумській області, наведені у таблиці 2.5.

Таблиця 2.4.

Динаміка надходжень до Пенсійного фонду України у Сумській області

Показники	2016	2017	2018	2019	2020	2020/ 2016 р., +,-
Надійшло коштів поточного року – всього, тис. грн	109967928,4	123751713,0	198237231,1	173208110,3	281751457,2	171783529
З них: власні доходи – всього, тис. грн	254906603,6	4555324,9	5242381,0	6161249,4	6745220,0	-248161384
Їх частка у структурі загальних надходжень, %	3,8	57,5	57,4	63,4	62,1	58,3
Надходження коштів із Державного бюджету України, тис. грн	110808528,4	457061,0	1423314,5	1223716,2	1424815,4	-109383713
Їх частка у структурі загальних надходжень, %	27,3	22,3	30,2	25,4	22,9	-4,4
Надходження коштів за перерозподілом з ПФУ, тис. грн	1776947,2	1224237,9	809936,4	1088537,3	1530288,8	-246658,4
Їх частка у структурі загальних надходжень, %	13,2	16,0	10,2	11,2	13,7	0,5

Продовження таблиці 2.4.

Показники	2016	2017	2018	2019	2020	2020/2016 р., +,-
Кошти фонду загально-обов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття та ФССНВ, тис. грн	10448,6	4020,4	8456,3	5421,6	9362,2	-1086,4
Їх частка у структурі зага-льних надходженнях, %	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-
Залишок коштів на початок року, тис. грн	840600,0	153427,8	924325,7	531186,2	729170,7	-111429,3
Всього доходів із врахуванням залишку коштів на початок року, тис. грн	2549063,6	6205239,8	8028413,2	8738622,1	9349357,7	6800294,1

Джерело: Офіційний вебпортал ПФУ

За показниками надходжень бюджету до Пенсійного фонду у Сумській області , які наведені у табл.2.4, кошти, які надійшли на початок року 2020 року у порівнянні з 2016 збільшились на 156,21%. Залишок коштів на початок року у 2020 році зменшились на 13,26%. у порівнянні з 2016 роком, що є негативним явищем. Доходи із врахуванням залишку коштів на початок року у порівнянні 2020 з 2016 роком, збільшились на 266,78% , що є позитивним явищем.

Пенсійне забезпечення пенсії вимагає не тільки законних та організаційних заходів, а й витрат. Сьогодні, з одного боку, це дуже важливо,

але з іншою складною проблемою є збільшення витрат на пенсію, збільшення кількості людей похилого віку, підвищення рівня пенсій.

Бюджетний дохід Пенсійного фонду України всі рівні повинні дорівнювати їхнім витратами. Це забезпечує єдність та розумність компонентів, регулювання обсягів та витрат на пенсійні виплати та інші потреби. Основними напрямками використання Пенсійного фонду є виплата пенсій, надання певних соціальних послуг, зокрема, дефіцит, фінансування платежів, пов'язаних з функціями Пенсійного фонду, виплату послуг, що надають пенсії, на резерви фонду та інші. Як наслідок, сферичні відносини між сторонами Пенсійного процесу, а також основні заходи організаційної бази, вимагають готівкових платежів.

Швидкість аналітичного пенсійного фонду у Сумській області та Україні взагалі показує тенденцію до річного зростання загальних доходів. Звичайно, відсутність капіталу, що проводиться з кожним роком за рахунок фінансування бюджету держави України, чия частка постійно зростає Все це допоможе збільшити кількість доходів від пенсії, а отже, зменшити свій дефіцит.

2.3 Аналіз пенсійних платежів в Україні

1 січня 2020 року в Україні зареєстровано 11334, 7 пенсіонерів, що становить 135,7 чоловік, у порівнянні з 1 січня 2019 року (рис.2.4.).

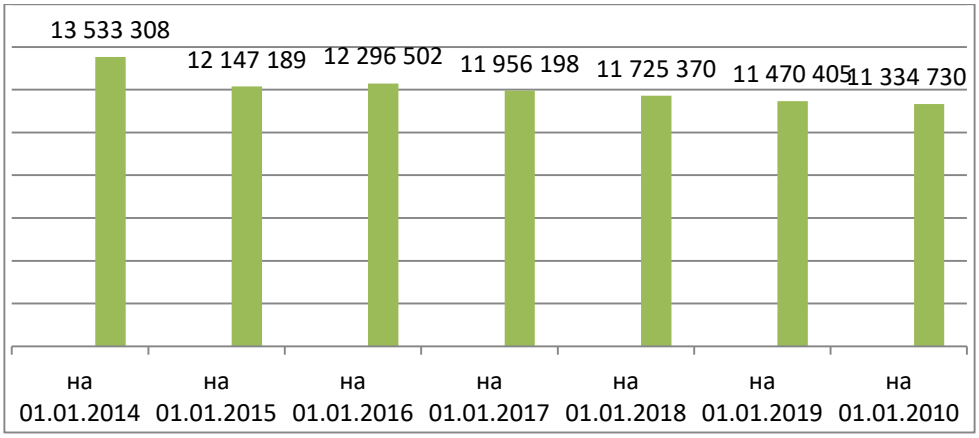

Рис.2.4. Динаміка чисельності пенсіонерів

Джерело: звіт виконання бюджету ПФУ за 2019 рік

Середня пенсія в Україні 1 січня 2020 р. - 3082 грн. 98, що на 16,5%, більше, ніж у січні 2019 року.

Мінімальна пенсія зросла з 1497 грн до 01. 01. 2019 по 1638 грн. 01.01.2020.

Кількість пенсій на 01.01.2020 були розподілені наступним чином (рис.2.5.):

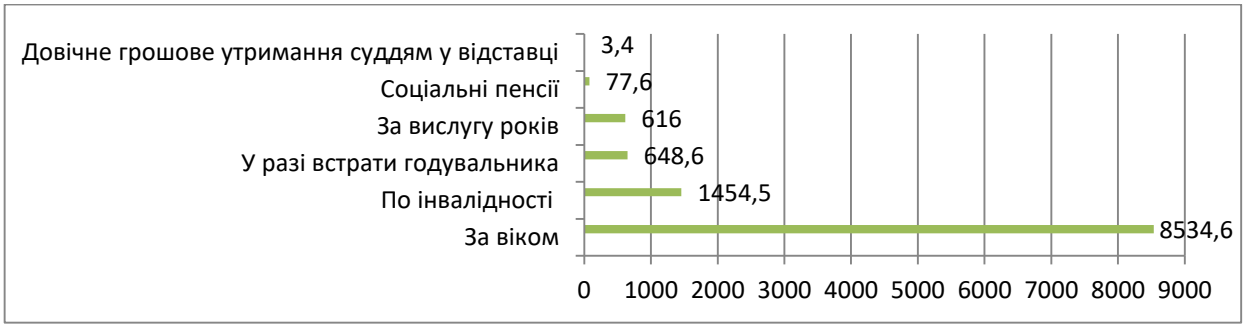

Рис.2.5. Розподіл пенсій за 2020 рік

Джерело: на офіційному веб порталі

Динаміка виплати пенсій та грошової допомоги через поточні рахунки пенсіонерів у банках та на підприємствах поштового зв'язку у розрізі регіонів можемо побачити у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5.

Динаміка виплати пенсій та грошової допомоги

Регіон	Чисельність пенсіонерів, осіб				Відхилення на 01.01.2020 до 01.01.2019			
	на 01.01.2019		на 01.01.2020		банки		пошта	
	банки	пошта	банки	пошта	(+/-)	%	(+/-)	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Вінницька	230 659	241 261	244 244	216 658	13 585	105,9 %	-24 603	89,8 %
Волинська	141 256	127 991	148 118	116 982	6 862	104,9 %	-11 009	91,4 %
Дніпропетровська	763 118	197 855	768 963	175 654	5 845	100,8 %	-22 201	88,8 %
Донецька	593 819	211 291	640 515	185 847	46 696	107,9 %	-25 444	88,0 %

Продовження таблиці 2.5.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Житомирська	227 599	155 225	237 626	137 758	10 027	104,4 %	-17 467	88,7 %
Закарпатська	125 043	150 270	130 177	139 553	5 134	104,1 %	-10 717	92,9 %
Запорізька	369 635	171 747	379 904	152 223	10 269	102,8 %	-19 524	88,6 %
Івано-Франківська	205 800	150 704	212 825	137 529	7 025	103,4 %	-13 175	91,3 %
Київська	335 546	224 462	353 968	200 997	18 422	105,5 %	-23 465	89,5 %
Кіровоградська	161 108	120 155	167 193	106 367	6 085	103,8 %	-13 788	88,5 %
Луганська	228 893	106 267	253 948	92 357	25 055	110,9 %	-13 910	86,9 %
Львівська	384 347	307 516	401 291	283 050	16 944	104,4 %	-24 466	92,0 %
Миколаївська	214 678	104 910	218 112	93 525	3 434	101,6 %	-11 385	89,1 %
Одеська	388 117	224 149	397 346	202 427	9 229	102,4 %	-21 722	90,3 %
Полтавська	273 192	165 024	284 816	145 797	11 624	104,3 %	-19 227	88,3 %
Рівненська	175 888	121 355	180 203	113 621	4 315	102,5 %	-7 734	93,6 %
Сумська	210 206	128 904	217 983	113 335	7 777	103,7 %	-15 569	87,9 %
Тернопільська	137 611	151 324	145 735	138 363	8 124	105,9 %	-12 961	91,4 %
Харківська	517 479	283 709	524 142	264 522	6 663	101,3 %	-19 187	93,2 %
Херсонська	178 164	112 360	182 165	100 909	4 001	102,2 %	-11 451	89,8 %
Черкаська	257 569	152 884	268 810	138 025	11 241	104,4 %	-14 859	90,3 %
Чернівецька	119 517	105 062	124 281	95 835	4 764	104,0 %	-9 227	91,2 %
Чернігівська	183 154	153 256	189 703	138 542	6 549	103,6 %	-14 714	90,4 %
м. Київ	530 293	243 359	567 010	202 982	36 717	106,9 %	-40 377	83,4 %
Разом	7190521	4279884	7488642	3846088	298121	104,1 %	- 433796	89,9%

Джерело: на офіційному вебпорталі ПФУ

За показниками динаміки виплати пенсій та грошової допомоги, які наведені у таблиці 2.6., найбільший показник виплати пенсій через поточні рахунки пенсіонерів у банках у порівнянні 2020 з 2019 роком є Луганський регіон – 25055 (110,9%), а на підприємствах поштового зв'язку - це Рівненський регіон - -7734 (93,6%).

3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1 Напрями страхування статусу для покращення системи пенсійного страхування

Законодавство у сфері обов'язкового пенсійного страхування може бути визначене як форма регулювання суспільних відносин у цій сфері, через яку поведінка учасників цих відносин здійснюється відповідно до вимог, що містяться в правових стандартах.

Стратегія реформування пенсійної системи для комплексних сучасних українських пропозицій щодо оцінки та розвитку та стратегії розвитку української пенсійної системи. Всі заплановані заходи, інструменти, механізми використання повинні базуватися на передумові поточної пенсійної системи - забезпечити виконання пенсій та пенсійних зобов'язань державою.

З метою забезпечення фінансової стабільності пенсійної системи слід встановити наступні завдання:

- ресурси для реформування пенсійної системи, зміна накопичення механізмів солідарності;

- Сучасні розрахунки для забезпечення систематичного управління фінансовим станом системи пенсійного страхування;

- запровадити прийнятний рівень страхових витрат економічної діяльності, беручи до уваги економічний розвиток регіону (високий, середній, менший, ніж середній) для підтримки кожного обсягу, зростання зайнятості та, як наслідок, доходи від платежів ЄСВ збільшення, незважаючи на зменшення його ставки;

- запровадити обов'язкову систему пенсійного забезпечення, за участю всіх, хто працює та залучає роботодавців платити пенсійну парність;

- забезпечити відповідний рівень підтримки для розвитку постачання неурядових пенсій.

Необхідно визначити наступну пріоритетну спрямованість до розвитку пенсійної системи України, яка повинна бути врахована у процесі розробки концепції пенсійної системи України та стратегії розвитку пенсійної системи України:

- вдосконалення фінансової та економічної політики у соціальних сферах:

1) розвиток регуляторних заходів щодо розвитку пенсійної системи зовнішнього управління факторами, щоб збільшити доходи;

2) впровадити результати актуарного розрахунку для кожного бюджетного року для визначення тарифів ЄСВ поточного року;

3) сплата виплат-пенсійних внесків як правило "підвищених темпів пенсійних внесків з збільшенням доходів";

-покращення законодавства в обов'язковій системі пенсійного страхування за:

1) прийняття змін до законодавства, що застосовується до зростання пенсійного віку з урахуванням розширення віку жіночих пенсій;

2)впровадження професійної пенсійної системи означає заміну моральної застарілих систем пенсійниого забезпечення, які займаються шкідливим, важким та небезпечним виробництвом.

- вдосконалення обов'язкових пенсійних схем для управління заставою:

1) скорочення адміністративних витрат пенсійної системи України шляхом створення останніх інформаційних та управління технологіями, єдиними сучасними стандартами якості послуг громадян, ефективних організаційних та структурних змін;

2) скорочення адміністративних витрат на сукупний дохід від Пенсійного фонду України шляхом зменшення витрат на оплату праці (переваги, допомогу, внески), встановлення обмежень, порівнюючи дохід лідерства з обсягами середньої винагороди. Україна.

- введення та розробка рівня обов'язкової державної пенсії:

1) впровадження обов'язкового рівня накопичення, на відміну від рівня солідарності;

2) визначити обсяг мінімальних значень статутних пенсійних фондів та створення гарантійної системи на декількох рівнях захисту касових активів;

3) створення державної системи управління інвестиціями, що охоплюють пенсійні активи, надання відповідальності за їх порушення;

4) запровадження бухгалтерського обліку та ідентифікації платників платників податків на основі державного реєстру обов'язкового соціального соціального страхування.

Дотримання порядку прийняття: концепція - стратегія допоможе зменшити рівень абстрактності та збільшити ступінь стандарту документів. Своєчасне прийняття на рівні ключових стратегічних планових документів, таких як поняття реформування пенсійної системи пенсійної системи України та розвиток пенсійної системи, відповідно, сучасний економічний розвиток держави, який визначить короткі, середні та довгострокові перспективи розвитку пенсійної системи, допоможе уникнути негативних наслідків функціонування системи виходу на пенсію в майбутньому.

Надання пріоритетних напрямів щодо розвитку пенсійної системи України, яка сприятиме здійсненню певних цілей, згруповано на сім окремих блоків:

- покращення фінансової та економічної політики у соціальній сфері;

- покращення законодавства в системі обов'язкового державного пенсійного страхування; реформування системи забезпечення ранніх пенсій;

- вдосконалення обов'язкової системи управління страхування пенсій;

- реалізація та розвиток рівня накопичення обов'язкового державного пенсійного пенсії.

Перспективними є нові дослідницькі підходи для визначення довгострокових перспектив розробки системи накопичення обов'язкових державних пенсійних схем, недержавних виходів на пенсію та концептуальні

підходи до підготовки галузевого законодавства з метою досягнення правильного рівня постачання пенсій в Україні та уникнення порушеннь.

3.2 Недержавне пенсійне страхування-шлях до розробки пенсійної безпеки.

Найважливішою проблемою, яка перешкоджає розвитку системи безперервного пенсійного законодавства, є неприйняття її, як альтернатива державній системі. В останні роки замість інтегрованого розвитку всієї пенсійної системи існує одностороннє збільшення ресурсів бюджету Пенсійного фонду України - система обов'язкового державного пенсійного страхування. У той же час вони не мають достатньо ресурсів. Бюджет ПФУ є дифіцитним, незважаючи на те, що в Україні досить висока ставка пенсійних внесків ПФУ, уряд у 2017 році збільшив мінімальну заробітну плату до - 4173 база нарахування ЄСВ (станом на 2020 р. – 5000 грн.). Однак середній вік пенсійного віку набагато менше, ніж у європейських країнах (Білорусі та Молдова).

Ще однією проблемою, яка в Україні поширюється це вид фінансових послуг, підвищення низької фінансової свідомості населення та ступінь розподілу фінансових послуг в Україні нижчий, ніж у європейських державах.

Таким чином, згідно з результатами перших Всеукраїнських соціологічних досліджень, "Фінансова грамотність та розуміння в Україні" було встановлено, що 39% населення нашої країни не мають банківських рахунків. Більшість громадян використовують лише основні фінансові послуги, включаючи комунальні платежі через банк (72%), використання пластикової картки (68%), платежі за допомогою терміналів платежів (38%).

Однак громадяни не використовують окремі інвестиційні послуги, включаючи фінансові інструменти, такі як акції, обов'язки або інвестиції в неурядові пенсійні фонди або інвестиційні фонди. У той же час українці не зацікавлені в отриманні великої кількості фінансових продуктів. Це

пояснюється низкою причин (відсутність інвестиційних фондів, низька довіра до загальної фінансової системи або просто нерозуміння того, як використовувати фінансові послуги). Через недавню глобальну кризу та внутрішню кризу після революції гідності, довіра до фінансової системи також загрожує, і його загальне відновлення можливе лише у тому випадку, якщо фінансовий освітній рівень споживачів та фінансово-економічної політики збільшиться.

Що стосується компаній які страхують життя у 2020 році, 31 компанія були офіційно зареєстровані. У 2019 році їх кількість 36 років. Ці тенденції є результатом України для глобальної економічної кризи та внутрішньої нестабільності.

Ринок страхування є другим за величиною рівнем капіталу серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній по 31.03.2020 року склало 225, в тому числі страхова компанія"Life" 122 компанії, страхова компанія "Life" - 203компанії (від 31.03.2019 - 265 компаній, включаючи страхову компанію" Life" 27компаній, страхову компанію "non-life"- 238 компаній). Починаючи з 31 березня 2020 року кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення. Якщо порівнювати з таким самим періодом 2019 року кількість страхових компаній зменшилась на 40.

Недержавне соціальне страхування на 2019-2020 роки вказує на те, що недержавні пенсійні фонди та страхові компанії життя показали подібне збільшення кількості людей та суму накопичених ресурсів. Крім того, повна оцінка показників, проаналізованих у цьому періоді, показує, що недержавні пенсійні фонди у своїй діяльності є дещо стабільними для страхових компаній життя.

Для популяризації та розвитку недержавного пенсійного страхування, перш за все, акцент потрібно робити у залучення роботодавців (через правові страхування та недержавні пенсійні програми). Зрештою, з достатньою мотивацією керівників з держави та представників цього сегмента ринку вони

зможуть стати зв'язком між страховиками разом з НПФ та банками та окремими особами (споживачами цих послуг).

Перший тип доступний лише для великих і процвітаючих компаній, оскільки вимагає залучення значних інвестицій. Тільки необхідне програмне забезпечення становить близько 400 000 доларів, за винятком цього, необхідно враховувати вартість обладнання для його експлуатації. Поточні витрати, пов'язані з підтримкою всіх установ, необхідних для нормальної роботи НПФ, складуть близько 20 до 30 000 доларів на місяць. Однак такий внесок буде коштувати швидко, якщо ви використовуєте кошти для фінансування вашого бізнесу. Незважаючи на те, що законодавство обмежує право їздити лише від 5 до 10% від загальної вартості пенсійних активів, окремі фахівці кажуть, що наявні засоби, цей стандарт просто доведено до 40 до 60% та підприємств з серйозними можливостями. Комплексні фінансові механізми - до 80-100%.

Що стосується переваг страхових компаній життя, вони дозволяють створювати більш гнучку систему стимулювання персоналу. Наприклад, у договорі страхування життя можна встановити, що накопичення пенсій належать працівнику лише після певного періоду роботи на підприємстві, виконуючи проектування або інші об'єктивні та передові цілі (показники).

Інакше гроші спрямовані на постачання інших працівників (це принцип "робочого простору"). Недержавні пенсійні фонди визначаються, що платіжні гроші в НФП стають власністю цього працівника, є більш вигідним для працівника, але є додатковим ризиком для роботодавця.

Крім того, переваги страхування життя включають можливість виплати пенсії довічно, гарантувати мінімальну кількість майбутніх пенсій, а також страхування безпеки для деяких життєво важливих ризиків,і так далі. Участь у програмі НПФ надає пенсії протягом певного періоду, з одного боку, це робить набагато легше розрахувати та планувати, але, з іншого боку, дуже важко вибрати, скільки років він буде на пенсії. Страхова організація дозволяє вам отримати пенсію, перш ніж досягти пенсійного віку, на відміну від НПФ.

У той же час перевага НПФ є більш прозорими схемами, такими як оподаткування та пенсії. Таким чином, якщо в пенсійних фондах інвестиційний дохід базується на розмірах майбутніх податків, то активні розрахунки в галузі страхування життя базуються на теорії ймовірності.

Порівняльний аналіз підтвердив точність запровадження держави обов'язкової системи збірки, оскільки вона пов'язана з єдиним фінансовим механізмом НПФ, установами життя та банківських установ, пов'язаних з ризиками нижчого рівня. Як наслідок, процес підготовки та виплати пенсійних ресурсів також диверсифікований: процес підвищення інвестицій НПФ здійснює їх інвестиційним портфелем (ризиками та інвестиціями). Функція платежів буде передана страховим компаніям, які забезпечують життя та різні програми.

До основних недоліків приватного пенсійного страхування належать насамперед громадяни з низьким рівнем доходу, через що майже всі зароблені гроші витрачаються на поточне споживання, а більшість людей не можуть отримати добровільне страхування. По-друге, низька фінансова грамотність країни та тривала нестабільність призвели до зростання недовіри населення до різних фінансових установ, включаючи тих, хто бере участь у недержавному соціальному страхуванні. По-третє, низький рівень розвитку вітчизняного фондового ринку створив багато перешкод для управління активами пенсійних фондів, страхових компаній та банківських установ.

Я думаю, що країна повинна створити найефективніші умови для розвитку внутрішнього ринку фінансових послуг. Наприклад: По-перше, довгострокове накопичення пенсійних фондів стане величезним інвестиційним ресурсом для економіки, що десятиліттями вимагає "довгогострокових позик "; По-друге, система буде виконувати роль "фінансового амортизатора" в економічних справах. По-третє, система забезпечить баланс між економічною ефективністю та соціальною справедливістю, а також відіграватиме роль у розвитку соціально орієнтованої

ринкової економіки та інтеграції Європейського Союзу - це один з головних пріоритетів сучасного суспільства.

ВИСНОВКИ

Згідно з результатами досліджень, зроблені наступні висновки.

Система пенсійної доставки в Україні відповідно до Закону про Україну № 1058-IV "Про обов'язкове пенсійне страхування держави" складається з трьох рівнів:

1. Система базується на солідарності, гранту, реалізації пенсій та соціальних послуг витрат ПФУ.

2. Обов'язкова система накопичення - частина внесків ПФУ надходить до державного накопичення пенсійного фонду України. Внески мають особистий характер і розраховуються на окремих пенсійних рахунках.

3. Система недержавної пенсійної схеми призначена для забезпечення додаткового накопичення пенсій завдяки добровільним внескам роботодавців та фізичних осіб.

В Україні є два рівні, які функціонують, але жоден з них не можна вважати ідеальним – це перший і другий рівні.

Для першого рівня, недостатня робота внесків - лише половина необхідного пенсійного фонду, 284 млрд. грн. , які виділені на пенсії, у тому числі 143 мільярди доларів від податку з державного бюджету українських компаній та громадян.

Відсутність третього рівня - вузьке охоплення. Більшість українців не вірять державним чи приватним інститутам, тому вони не готові дати свої кошти на довгостроковій перспективі.

Саме тому українська пенсійна система усвідомлює певні етапи розвитку, які були пов'язані з реформою української пенсійної системи у модернізації державного управління.

Основна мета реформи:

- забезпечити систему пенсійних фондів;

- створити для людей, здатність накопичувати максимальний вихід на пенсію залежно від власного доходу;

- стабілізувати пенсійну систему та гарантувати виплату пенсій для довгострокової перспективи;

- стабілізувати фінансову звітність Державного бюджету;

- знизити надмірний розрив у розмірі солідарної системи.

Одним з учасників здійснення державної політики у забезпеченні пенсій є український пенсійний фонд.

Сьогодні бюджет Пенсійного фонду є незалежним фінансовим документом, який гарантує єдність та обгрунтованість своїх компонентів, регулює обсяг доходів та пенсійних платежів.

Соціально-економічні та демографічні умови сучасної України вирішують продовжувати розвивати пенсійну систему для створення єдиної пенсійної системи комплексної оцінки та розробки пропозицій щодо подальшого розвитку.

В останні роки замість інтегрованого розвитку всієї пенсійної системи існує одностороннє збільшення коштів бюджету Пенсійного фонду Україна - це система обов'язкового пенсійного страхування. Однак найважливішою проблемою, яка інгібує розвиток пенсійної системи, відмова від недержавної пенсії, як альтернатива державній системі. При запобіганні поширенню цього виду фінансових послуг в Україні низька фінансова поінформованість про населення - більшість громадян використовують лише основні фінансові послуги, включаючи виплату муніципальних платежів через банк (72%), використовуючи пластикову картку (68%), платежі з терміналами платіжних систем (38%).

Українці практично не використовують інвестиційні послуги, зокрема такі фінансові інструменти, як акції, облігації або інвестиції в недержавних пенсійних чи інвестиційних фондах. У той же час вони не зацікавлені в отриманні більшої кількості інформації фінансової продукції.

Спираючись на дослідження та аналіз у цій дипломній роботі, можна зробити висновок, що в сучасних умовах в Україні впровадження пенсійної системи другий рівень не рекомендується. Це вказує на ряд значних факторів,

які об'єктивно перешкоджають впровадженню обов'язкового пенсійного страхування в Україні на поточному етапі.

Держава необхідна для зміни моделі організації накопичення.

Наприклад, я пропоную кинути всі зусилля на зменшення пенсійного віку або підвищення середнього розміру пенсійних виплат для громадян які вийшли на пенсію. Тому що, така ситуація як зараз не дає змогу забезпечити гідний рівень життя людині, яка вийшла на пенсію.

Я вважаю, що держава повинна здійснити максимум зусиль для створення сприятливих умов для розвитку ринку місцевих фінансових послуг, оскільки: перші пенсійні фонди накопичуються вже довгий час і буде величезним інвестиційним ресурсом для економіки, яка понад 10 років вимагає "довгих кредитів"; по-друге, ця система буде служити "фінансовим амортизатором" у разі економічних потрясінь.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Заїка В.П. Пенсійна система в Україні: преваги та недоліки, Київ. НАУ, 2020. 185с.

2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [Електронний ресурс] / (Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. №49-51.ст.376). Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15 (дата звернення 02.05.2021)

3. Освіта.ua: Державне регулювання: Пенсійний фонд України як орган державної виконавчої влади. Режим доступу: https://ru.osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/17740/ (дата звернення 02.05.2021)

4. IFactor : Структура системи пенсійного страхування в Україні. Режим доступу: https://i.factor.ua/ukr/law-77/section-476/article-9809/ (дата звернення 02.05.2021)

5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» [Електронний ресурс] / (Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2017. №40-41. ст. 383). Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2148-19 (дата звернення 04.05.2021)

6. Закон України «Про пенсійне забезпечення» [Електронний ресурс]/ (Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. №3. ст. 10). Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12 (дата звернення 04.05.2021)

7. IFactor: Пенсійний фонд. Режим доступу: https://i.factor.ua/ukr/law-77/section-483/article-9865/ (дата звернення 06.05.2021)

8. IFactor: Джерела формування коштів Пенсійного фонду. Режим доступу: https://i.factor.ua/ukr/law-77/section-484/article-9879/

9. Офіційний вебпортал ПФУ: Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2019 рік. Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua/2121043-zvit- pro-vykonannya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny-za-2019-rik/ (дата звернення 07.05.2021)

10. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів

України щодо підвищення пенсій» [Електронний ресурс] / (Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2017. №40-41. ст. 383). Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2148-19 (дата звернення 07.05.2021)

11. Офіційний вебпортал ПФУ: Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2020 рік. Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua/2129463-postanova-pravlinnya-pensijnogo-fondu-ukrayiny-pro-zatverdzhennya-zvitu-pro-vykonannya-byudzhetu-pensijnogo (дата звернення 10.05.2021)

12. Офіційний вебпортал виконавчої владі України: Звіт про основні результати роботи Пенсійного фонду України у 2019 році. Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit_2019/zvit-2019-pfu- 2.pdf (дата звернення 10.05.2021)

13. Єлагін В.П., Мартиненко Н.В. Особливості стратегічного планування розвитку пенсійної системи України. *Вісник НАДУ. Серія «Державне управління»*. 2020. Лютий (№9). Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/208311-469263-1-SM%20(9).pdf (дата звернення 13.05.2021)

14. Послання Президента України до Верховної Ради та Кабінету Міністрів України «Про основні напрями реформування системи пенсійного забезпечення населення України» [Електронний ресурс] / (Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. №1-14/1349). Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n1_14100-01 (дата звернення 13.105.2021)

15. IFactor: Джерела формування коштів Пенсійного фонду. Режим доступу: https://i.factor.ua/ukr/law-77/section-484/article-9879/ (дата звернення 28.10.2020)

16. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці : підручник вид. 5-те, доп. Київ: Знання, 2014. 373с.

17. Проблеми формування ефективної пенсійної системи в Україні [Електронний ресурс] / Мохова Ю.Л., Писаренко Н.О. / Режим доступу :

109.pdf (molodyvcheny.in.ua) (дата звернення 15.05.2021)

18. Актуальні проблеми діяльності Пенсійного фонду України [Електронний ресурс] / Тулай О.І. / Режим доступу : 132_139.pdf (problecon.com) (дата звернення 19.05.2021)

19. Проблеми функціонування системи Пенсійного страхування в Україні [Електронний ресурс] / Самошкіна І.Д. / Режим доступу : 132_139.pdf (problecon.com) (дата звернення 22.05.2021)

20. Офіційний вебпортал ПФУ: Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2019 рік. Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua/2121043-zvit- pro-vykonannya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny-za-2019-rik/ (дата звернення 23.05.2021)

21. Офіційний вебпортал виконавчої владі України: Звіт про основні результати роботи Пенсійного фонду України у 2019 році. Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit_2019/zvit-2019-pfu- 2.pdf (дата звернення 23.05.2021)

22. Офіційний вебпортал виконавчої владі України: Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2018 рік. Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua/1545965-zvit-pro-vykonannya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny-za-2018-rik-2/ (дата звернення 23.05.2021)

23. Офіційний вебпортал виконавчої владі України: Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2017 рік. Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua/33974-zvit-pro-vykonannya-pokaznykiv-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny-za-2017-rik/ (дата звернення 23.05.2021)

24. Офіційний вебпортал виконавчої владі України: Звіт про виконання бюджету Пенсійного фонду України за 2016 рік. Режим доступу: https://www.pfu.gov.ua/33972-zvit-pro-vykonannya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny-za-2016-rik/ (дата звернення 23.05.2021)

Додаток А

Таблиця А.1

Звіт про виконання бюджету ПФУ за 2019 рік.

Дохідна частина

	Затверджено бюджетом (зі змінами)	Фактично виконано	Відхилення	
			+/-	%
1	2	3	4	5
Залишок власних коштів на початок року	162748,4	162784,4	0,0	100,0%
Д О Х О Д И :				
власні доходи, усього	300 461 141,3	281 751 457,2	-18 709 666,1	93,8 %
у тому числі:				
сума єдиного внеску, розподілена на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування	274 173 897,4	254 509 292,0	- 19 664 605,4	92,8 %
кошти від підприємств на покриття фактичних витрат на виплату та доставку пенсій, призначених особам, які працювали на роботах за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України	2 940 173 897,4	254 509 292, 0	580 841,2	119,8 %
кошти від підприємств на покриття фактичних витрат на виплату та доставку пенсій, призначених особам за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, а також працівникам, зайнятим на інших посадах, що дають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах	1 727 143,4	1 914 774,0	187 630,6	110,9%

Продовж.табл.А

1	2	3	4	5
кошти, сплачені банками за користування тимчасово вільними коштами Пенсійного фонду України, та інші власні доходи	144 946,3	115 474,1	-29 474,2	79,7%
кошти на виплату пенсій іноземним пенсіонерам, які проживають на території України	126 040,4	148 447,6	22 407,2	117,8%
Усього власних доходів з урахуванням залишку	300 623 889,7	281 914 273,6	-18 709 666,1	93,8%
кошти Державного бюджету України на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами з яких:	180 923 061,7	180 738 529,2	-193 532,5	99,9%
погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями суду	200 000,0	200 000,0	0,0	100,0%
кошти з фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками для надання одноразової матеріальної допомоги застрахованим особам, які можуть втратити доходи у разі повної заборони сфери їх діяльності внаслідок посилення обмежувальних заходів	10 022 757,0	10 022 757,0	0,0	100,0%
У С Ь О Г О Д О Х О Д І В	489 835 555,1	466 259 616,8	-23 575 798,6	95,2%
позика для покриття тимчасових касових розривів, пов’язаних з виплатою пенсій		14 028 701,3	14 028 701,3	

В И Д А Т К И:				
за рахунок власних доходів, усього	338 849 555,1	329 500 197,4	- 9 349 357,7	97,2%
у тому числі на:				

Продовж.табл.А

1	2	3	4	5
пенсійне забезпечення осіб, пенсію яким призначено відповідно до ЗУ “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”	321 067 185,3	311 955 149,9	- 9 112 035,4	97,2 %
виплату пенсій, призначених згідно з іншими законодавчими актами в частині розміру пенсії, на яку особа має право відповідно до ЗУ “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”	2 770 629,2	2 651 767,4	- 118 861,8	95,7 %
пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу в частині розміру пенсії із солідарної системи	6 422 806,3	6 471 539,3	48 733,0	100,8 %
виплату щомісячної цільової грошової допомоги на прожиття згідно із ЗУ “Про поліпшення матеріального становища учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни”	69 123,6	69 273,3	149,7	100,2 %
пенсійне забезпечення осіб, які проживають за кордоном, та іноземних пенсіонерів	222 709,9	248 498,5	25 788,6	111,6 %
фінансування адміністративних витрат, пов’язаних із виконанням функцій, покладених на органи Пенсійного фонду України	5 290 060,2	5 287 696,3	-2 363,9	100,0 %
оплату послуг з виплати та доставки пенсій із солідарної системи	1 791 458,9	1 614 994,6	- 176 464,3	90,1 %
погашення позик, наданих з єдиного казначейського рахунка у 2018 році	1 148 363,6	1 148 363,6	0,0	100,0 %

Продовж.табл.А

1	2	3	4	5
за рахунок коштів Державного бюджету України на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, з урахуванням витрат, пов'язаних з виплатою та доставкою пенсійних виплат, з яких:	142 481 567,4	146 240 225,1	3 758 657,7	102,6 %
погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями суду	200 000,0	200 000,0	0,0	100,0%
оплата послуг з виплати та доставки пенсійних виплат	637 949,5	692 933,0	54 983,5,	108,6 %
виплата одноразової грошової допомоги у зв'язку з негативними наслідками поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2	9 949 920,5	9 865 034,7	-84 885,8	99,1 %
виплата одноразової матеріальної допомоги застрахованим особам, які можуть втратити доходи у разі повної заборони сфери їх діяльності внаслідок посилення обмежувальних заходів	8 279 464,0	3 602 896,0	-4 676 586,0	97,9 %
У С Ь О Г О В И Д А Т К І В	489 610 586,5	479 343 318,5	-10 267 586,0	97,9 %
Залишок власних коштів на кінець року	224 828,9	944 999,9	720 170,7	420,3 %

Джерела: звіт виконання бюджету ПФУ за 2020 рік на офіційному вебпорталі ПФУ.